

OVĚŘENÍ PODMÍNEK VZNIKU NEMOCÍ Z POVOLÁNÍ NEBO OHROŽENÍ NEMOCÍ Z POVOLÁNÍ VE ZLÍNSKÉM KRAJI V ROCE 2018

1. Úvod

Nemoci z povolání jsou podle § 1 odst. 1 nařízení vlády č. 290/1995 Sb., kterým se stanoví seznam nemocí z povolání, ve znění pozdějších předpisů, nemoci vznikající nepříznivým působením chemických, fyzikálních, biologických nebo jiných škodlivých vlivů, pokud vznikly za podmínek uvedených v Seznamu nemocí z povolání. Nemoci z povolání se rozumí také akutní otrava vznikající nepříznivým působením chemických látek.

Ohrožením nemocí z povolání se podle § 347 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, rozumí takové změny zdravotního stavu, jež vznikly při výkonu práce nepříznivým působením podmínek, za nichž vznikají nemoci z povolání, avšak nedosahují takového stupně poškození zdravotního stavu, který lze posoudit jako nemoc z povolání, a další výkon práce za stejných podmínek by vedl ke vzniku nemoci z povolání.

Krajská hygienická stanice Zlínského kraje se sídlem ve Zlíně (dále jen „KHS“), odbor hygieny práce, **provádí ověření podmínek vzniku onemocnění pro účely posuzování nemocí z povolání či ohrožení nemocí z povolání** na žádost střediska nemocí z povolání, kterým je pro Zlínský kraj **MUDr. Libuše Adámková**, odborná lékařka pro nemoci z povolání, se sídlem tř. Tomáše Bati 3705, 762 76 Zlín.

V rámci ověření podmínek vzniku nemocí z povolání provádí KHS na pracovišti posuzované osoby za přítomnosti zástupce zaměstnavatele a posuzované osoby vlastní šetření.

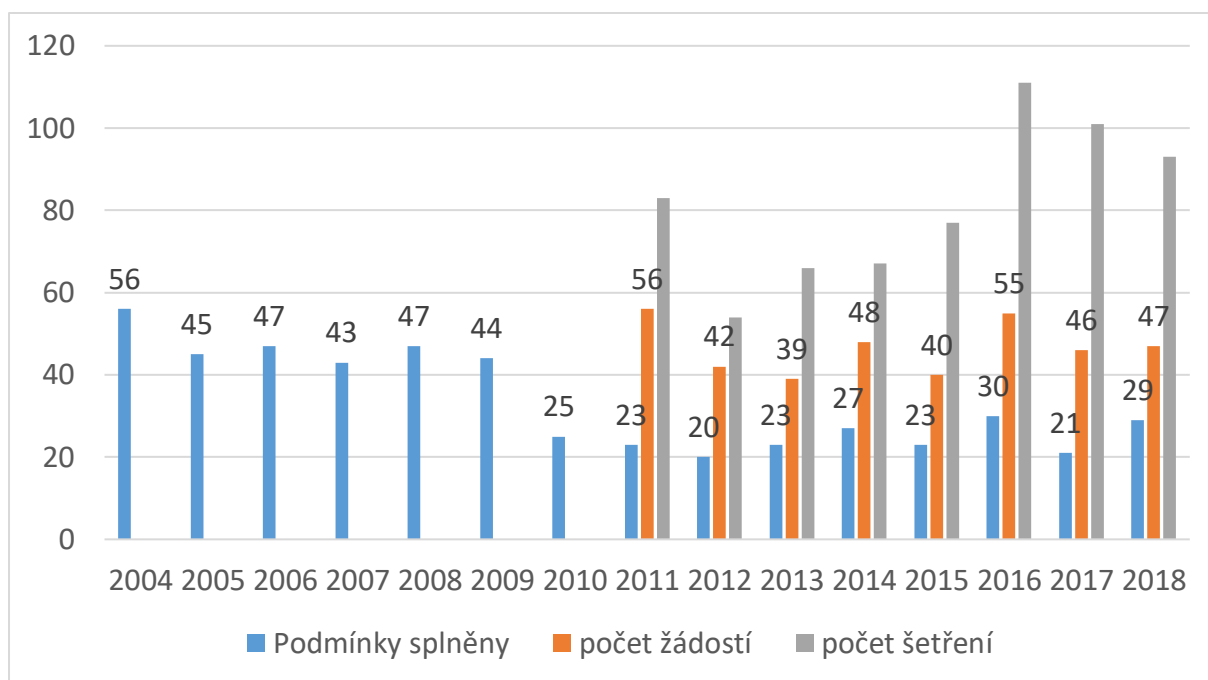
Po získání relevantních údajů o míře zátěže posuzované osoby pracovními podmínkami, vydává KHS závazné vyjádření k nemoci z povolání nebo ohrožení nemocí z povolání, v jehož závěru konstatuje, zda byly podmínky pro vznik nemoci z povolání splněny, nesplněny, nebo že nelze objektivně prokázat splnění či nesplnění podmínek pro vznik nemoci z povolání. Závazné vyjádření odesílá KHS středisku nemocí z povolání, které po posouzení klinických a hygienických kritérií daného onemocnění ve věci rozhodne.

2. Situace ve Zlínském kraji

V roce 2018 přijala KHS **45 nových případů k ověření profesionality onemocnění**, z toho 43 žádostí o ověření podmínek vzniku nemoci z povolání, 1 žádost o ověření podmínek vzniku ohrožení nemocí z povolání a 2 žádosti o odběr vzorků látek z pracoviště ke klinickým testacím), 7 případů převedla z roku 2017.

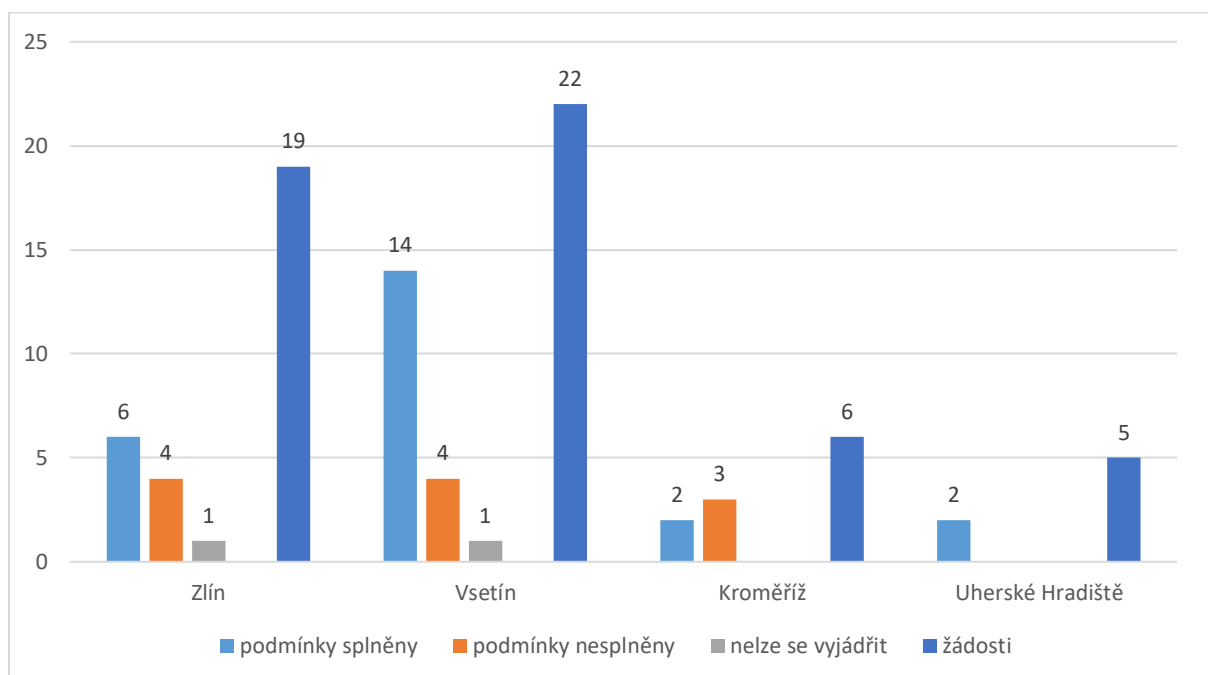
Celkem provedla 93 šetření k ověření profesionality onemocnění.

Do konce roku bylo uzavřeno 43 případů, z nichž byly podmínky pro vznik nemoci z povolání splněny ve 29 případech, ve 12 případech nebyly podmínky splněny a ve 2 případech nebylo možné objektivně rozhodnout.

Obrázek č. 1 Přehled počtu šetřených případů se závěrem – podmínky pro vznik nemoci z povolání splněny, vůči počtu přijatých žádostí a celkovému počtu šetření k ověření podmínek vzniku nemoci či ohrožení nemoci z povolání ve Zlínském kraji v období let 2011 – 2018

Z grafu znázorněném na obrázku č. 1 je patrný od roku 2011 ustálený trend v počtu případů šetřených nemocí, které splňovaly podmínky vzniku nemocí z povolání. Počet přijatých žádostí od střediska nemocí z povolání se pohybuje v posledních pěti letech od 40 do 55 žádostí za rok. Roční počet šetření k ověření podmínek vzniku nemocí či ohrožení nemoci z povolání má v posledních třech letech spíše klesající trend.

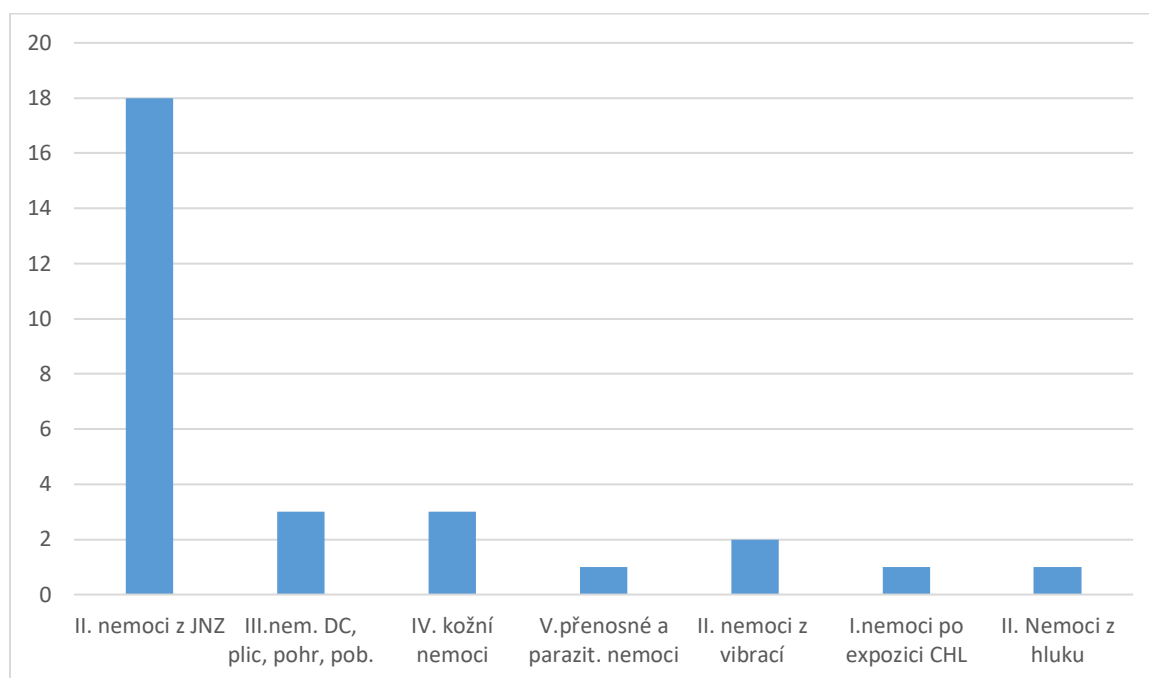

Obrázek č. 2 Přehled ukončených případů se závěry vůči počtu přijatých žádostí v jednotlivých okresech Zlínského kraje v roce 2018

Nejvíce případů bylo šetřeno v roce 2018, jak je zřejmé z grafu uvedeném na obrázku č. 2, v okrese Vsetín, dále pak v okrese Zlín a nejméně v okrese Uherské Hradiště.

2.1 Šetřené případy onemocnění se splněnými podmínkami vzniku nemocí z povolání podle kapitol Seznamu nemocí z povolání

Ze skupiny 29 případů onemocnění, u nichž byly podmínky pro jejich vznik splněny, proběhlo v 18 případech šetření profesionality onemocnění **podle kapitoly II. a položek č. 9 nebo č. 10** (tj. nemoc způsobené fyzikálními faktory - jednostranná nadměrná zátěž „JNZ“) Seznamu nemocí z povolání, ve 3 případech se šetřila nemoc dýchacích cest, plic, pohrudnice nebo pobříšnice **podle kapitoly III.** Seznamu nemocí z povolání, ve 3 případech byly šetřeny nemoci kožní **podle kapitoly IV.** Seznamu nemocí z povolání, ve 2 případech nemoc způsobená fyzikálními faktory – práce s vibrujícími nástroji **podle kapitoly II. a položky č. 6 nebo č. 7** a po 1 případu byly šetřeny nemoci infekční a parazitární **podle kapitoly V.**, nemoc z chemických látek **podle kapitoly I. a položky č. 26** a nemoc po nadměrné expozici hluku **podle kapitoly II. a položky č. 4.**

Obrázek č. 3 Rozdělení případů se závěrem podmínky pro vznik nemocí z povolání splněny podle kapitol Seznamu nemocí z povolání v roce 2018 ve Zlínském kraji

Z dat uvedených na obrázku č. 3 vyplývá, že i nadále mají ve Zlínském kraji největší zastoupení nemoci způsobené fyzikálními faktory, konkrétně jednostrannou a nadměrnou zátěží.

2.2 Diagnózy onemocnění u případů se splněnými hygienickými kritérii

Z 18 onemocnění způsobených jednostrannou a nadměrnou zátěží, u nichž byly podmínky pro vznik nemocí z povolání splněny, byla v 16 případech šetřena **dg. Syndrom karpálního tunelu** a po jednom případě byly šetřeny diagnózy: **Impingement syndrom** u pracovníka ve výrobě nábytku, **Skákavý prst** u pracovníka obsluhující dřevoobráběcí stroj a **Kapsulitida ramenního kloubu** u pracovníka obsluhy lisů. Syndrom karpálního tunelu byl šetřen nejčastěji u montážních prací spojených s kompletací drobných dílů.

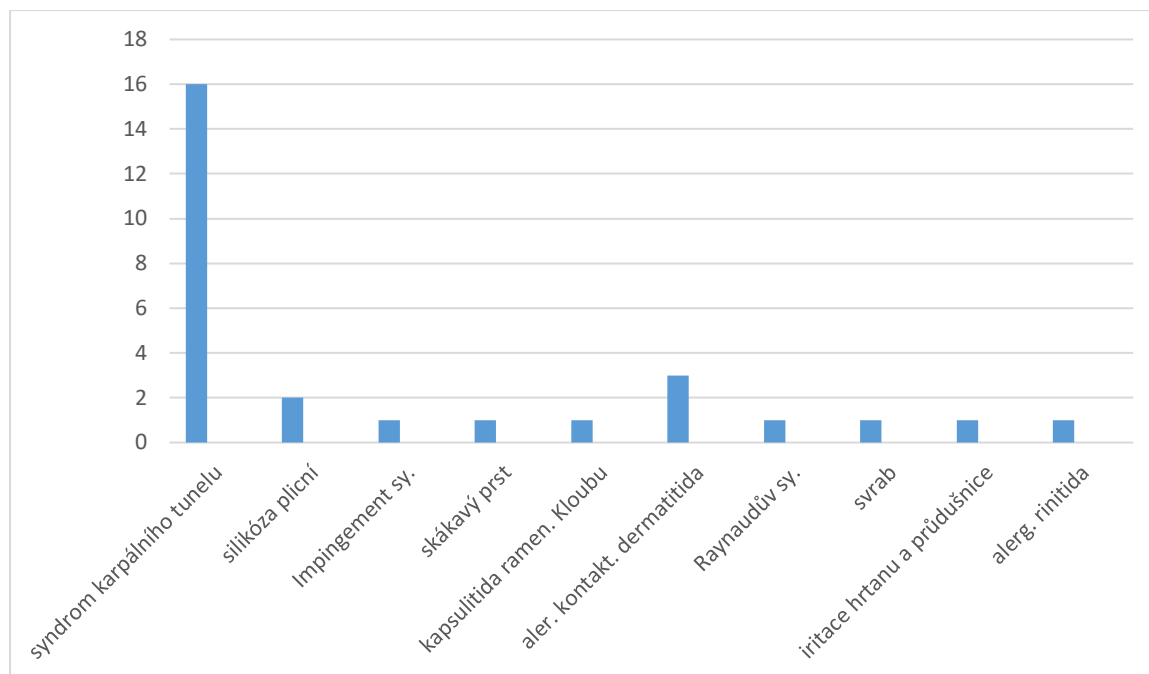
Z onemocnění dýchacích cest, plic, pohrudnice nebo pobříšnice byly šetřeny silikózy plicní po expozici fibrogennímu prachu s obsahem volného krystalického SiO₂ v provozu slévárny a alergická onemocnění horních cest dýchacích po expozici polyesterovým pryskyřicím a organickým rozpouštědlům.

Z kožních onemocnění byla šetřena diagnóza kontaktní alergická dermatitida po expozici epoxidům nebo akcelérátoru vulkanizace IPPD.

Z nemocí přenosných a parazitárních byla šetřena dg. **Svrab** (scabies) u pracovnice v sociálních službách.

Vibracemi přenášenými na ruce byla způsobena dvě onemocnění, první onemocnění s postižením periferních nervů a dg. **Syndrom karpálního tunelu** u instalatéra a jedno onemocnění cév rukou s dg. **Raynaudův syndrom** u brusiče odlítků.

Z hluku byla způsobena **Percepční kochleární nedoslýchavost** a po expozici amoniaku **Podráždění hrtanu a průdušnice**.

Obrázek č. 4 Rozdělení onemocnění podle diagnóz u případů se splněnými hygienickými kritérii v roce 2018 ve Zlínském kraji

2.3 Šetřené případy se splněnými podmínkami vzniku nemocí z povolání podle pohlaví

Z počtu 29 případů, u nichž byly splněny podmínky vzniku nemoci z povolání, bylo 11 případů šetřeno u mužů a 18 případů u žen.

2.4 Šetřené případy se splněnými podmínkami vzniku nemocí z povolání v průmyslových odvětvích

Nemoci, u nichž byly podmínky pro vznik nemoci z povolání splněny, se nejčastěji vyskytovaly ve výrobě dílů pro motorová vozidla, výrobě zbraní, výrobě nábytku, výrobě odlítků a výrobě obuvi.

Závěr:

Závěrem lze uvést, že počet přijatých žádostí o posouzení profesionality onemocnění se pohybuje ve ZK v posledních pěti letech od 40 do 55 žádostí za rok (v roce 2018 se jednalo o 47 nových žádostí). Roční počet posuzovaných případů onemocnění se splněnými hygienickými kritérii je ve ZK od roku 2011 téměř stabilní a pohybuje se ročně do 30 případů (v roce 2018 se jednalo o 29 případů). Nejvíce nemocí z povolání je způsobeno fyzikálními faktory, konkrétně jednostrannou nadměrnou zátěží horních končetin.

Nejčastější diagnózou nemocí z povolání je ve ZK Syndrom karpálního tunelu.

Nemoci z povolání vznikly nejčastěji ve výrobě dílů pro motorová vozidla.

Ve srovnání s ostatními kraji České republiky patří Zlínský kraj tradičně mezi kraje s nejnižším výskytem profesionálních onemocnění.

Zpracovala:

MUDr. Kateřina Vařáková, vedoucí oddělení pracovního lékařství a fyziologie práce
2/2019

Přehled zkratk:

SKT – syndrom karpálního tunelu

Dg. – diagnóza

ZK – Zlínský kraj

KHS – Krajská hygienická stanice Zlínského kraje se sídlem ve Zlíně

Použitá literatura:

Nemoci z povolání a intoxikace, autor Daniela Pelclová a kolektiv, Karolinum 2014

Další zdroje:

Archiv KHS